

บทที่ 3

ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 เรื่อง ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศไทย เพื่อพัฒนาศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศไทยจึงได้ศึกษาข้อมูลต่างประเทศโดยศึกษารูปแบบของการประกอบธุรกิจการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ของประเทศที่มีระบบการรับฝากหลักทรัพย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศูนย์รับฝากที่ได้พัฒนาระบบศูนย์รับฝากเป็นระบบไม่มีใบหลักทรัพย์ซึ่งได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ และประเทศเกาหลี โดยมีกฎหมายที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์และการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในศูนย์รับฝาก เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางกฎเกณฑ์ของการประกอบธุรกิจการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์และการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศไทย ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ของต่างประเทศมีดังนี้

3.1 ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการพัฒนารูกระบบด้านการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เจริญก้าวหน้ามาก และมีการพัฒนาระบบและองค์กรต่าง ๆ เพื่อรองรับธุรกรรมดังกล่าว ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เป็นองค์กรหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับธุรกรรมด้านการซื้อขายหลักทรัพย์

ปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกามีศูนย์รับฝากหลักทรัพย์หลายแห่ง โดยศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่รับฝากหลักทรัพย์หลายประเภทมี 2 แห่ง คือ The Depository Trust Company (DTC) ที่ New York และ The Philadelphia Depository Trust Company (PDTC) ที่ Philadelphia ซึ่งศูนย์รับฝากทั้งสองมีการเชื่อมโยงระบบระหว่างกันโดยสมาชิกของ DTC และ PDTC สามารถทำการส่งมอบและชำระราคาหลักทรัพย์กันได้ระหว่างสมาชิกของทั้ง

สองศูนย์รับฝากหลักทรัพย์¹ และนอกจากศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ทั้ง 2 แห่งแล้ว ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่รับฝากหลักทรัพย์เฉพาะประเภท เช่น Federal Reserve Bank (Fed) ซึ่งรับฝากหลักทรัพย์ที่รัฐบาลเป็นผู้ออก (Government Securities) และ The Participants Trust Company (PTC) ซึ่งรับฝากหลักทรัพย์ประเภท private mortgage-backed securities²

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะศึกษารูปแบบและการดำเนินการของ DTC ซึ่งเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่ใหญ่และสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีความเป็นมาในการจัดตั้ง และมีรูปแบบการดำเนินงานดังต่อไปนี้

3.1.1 ความเป็นมาและการจัดตั้งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ระบบศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาค่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปริมาณงานเอกสารจำนวนมากที่มีผลสืบเนื่องจากลักษณะการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการเปลี่ยนมือกันอย่างรวดเร็วในปริมาณมหาศาล³ ทำให้การจัดทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ไม่ทันกับรายการซื้อขายที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นแล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการลดงานทะเบียนหลักทรัพย์และปัญหาในเรื่องการปลอมแปลงหรือทุจริตเกี่ยวกับเอกสาร

ในปี 1968 New York Stock Exchange (NYSE) ได้ก่อตั้ง Central Certificate Service (CCS) เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางที่รับฝากหลักทรัพย์เพื่อการหัก

¹ International Society of Securities Administrators, ISSA 1996-1997 (n.p.,n.d.), p. 56.

² Ibid., p. US 58.

³ The Depository Trust Company, Annual Report 1994 (n.p.,n.d.), p. 3.

บัญชีโอนหลักทรัพย์ให้แก่สมาชิกของ NYSE ซึ่งเป็นตลาดหลักทรัพย์ขนาดใหญ่ และต่อมา Banking and Securities Industry Committee (BASIC) ซึ่งเป็นองค์กรที่พัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนได้ทำการปรับปรุงระบบงาน และในปี 1973 จึงได้ก่อตั้งศูนย์รับฝากใบหลักทรัพย์ คือ The Depository Trust Company โดยรับงาน CCS มาดำเนินการเอง และได้ขยายขอบเขตธุรกิจโดยรับฝากหลักทรัพย์จากสถาบันการเงินต่าง ๆ ด้วย โดย DTC เป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกาและหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะฝากไว้กับ DTC⁴

3.1.2 การดำเนินงานของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

DTC ซึ่งประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ มีรูปแบบของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะขององค์กรธุรกิจ

DTC มีสถานะเป็นบริษัทจำกัด โดยจดทะเบียนตั้งเป็นบริษัท ในปี ค.ศ. 1973 โดย DTC มีผู้ถือหุ้นคือสมาชิกของ DTC ซึ่งเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านการเงิน⁵ ได้แก่ตลาดหลักทรัพย์ เช่น New York Stock Exchange และสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคาร (Bank) ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ (broker-dealer) และหน่วยงานกำกับและดูแลตนเอง (Self Regulatory Organization หรือ SRO)

⁴ The Depository Trust Company, Annual Report 1989 (n.p., n.d.), p. 7.

⁵ The Depository Trust Company, Annual Report 1998 (n.p., n.d.), p. 26.

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีตลาดหลักทรัพย์หลายแห่ง เช่น New York Stock Exchange (NYSE) และ American Stock Exchange (AMEX) และ National Association of Securities Dealers (NASD) และ Cincinnati Stock Exchange เป็นต้น

ข. กฎหมายที่รองรับการดำเนินงานของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

การดำเนินงานของ DTC นั้น เป็นการบริการรับฝากหลักทรัพย์และบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสมาชิกของ DTC โดยการรับฝากหลักทรัพย์ของ DTC นั้น เป็นการฝากหลักทรัพย์และมีรูปแบบของการถือหลักทรัพย์ในลักษณะของการถือหลักทรัพย์โดยอ้อม (Indirect holding) ซึ่งอยู่ภายใต้ Uniform Commercial Code ใน Article 8 หมวด investment securities Part 5 ซึ่งเดิมนั้น Uniform Commercial Code ใน Article 8 หมวด investment securities รองรับไว้เฉพาะการถือหลักทรัพย์โดยตรงเท่านั้น ต่อมาจึงได้มีการเพิ่มเติม Part 5 เพื่อรองรับระบบการถือหลักทรัพย์โดยอ้อม

ค. หน่วยงานที่กำกับดูแล⁶

ในการประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์และบริการที่เกี่ยวข้อง DTC อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) New York State Banking Department กำกับดูแล DTC ในการเป็น limited purpose Trust Company

(2) Board Governors of the Federal Reserve System กำกับดูแล DTC ในการเป็นสมาชิกของ Federal Reserve System

(3) the Securities and Exchange Commission กำกับดูแล DTC ในการเป็นตัวแทนในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ (Clearing agency) ตามกฎหมาย Securities Exchange Act of 1934

ง. การให้บริการของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

DTC ซึ่งเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้บริการรับฝากหลักทรัพย์และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง⁷ ดังต่อไปนี้

⁶ The Depository Trust Company, Annual Report 1998, pp. 3-26.

⁷ International Society of Securities Administrators, ISSA 1996-1997 . p. US

- ของ DTC
- (1) เก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝาก โดยรับฝากหลักทรัพย์จากสมาชิก
 - (2) ส่งมอบหลักทรัพย์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยการบันทึกการโอนทางบัญชี (Computerised)
 - (3) การจำหน่ายหลักทรัพย์
 - (4) การถอนและการส่งมอบหลักทรัพย์ที่รับฝาก
 - (5) การดูแลเรื่องสิทธิในการออกเสียง
 - (6) การดูแลหลักประกันของอนุพันธ์
 - (7) การใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิ
 - (8) การใช้สิทธิตาม put-option ของหุ้นกู้
 - (9) การเสนอซื้อหลักทรัพย์
 - (10) การแปลงสภาพหลักทรัพย์
 - (11) การไถ่ถอนหุ้นกู้
 - (12) การจัดสรรหลักทรัพย์ที่เสนอขาย
 - (13) การนำเงินปันผลไปลงทุน (Dividend Reinvestment)
 - (14) การชำระเงินตามตั้ง
 - (15) ระบบการชำระราคา Same-day Funds

การให้บริการของ DTC โดยอาจสรุปลักษณะงานใหญ่ ๆ ได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รับฝากหลักทรัพย์จากสมาชิกของ DTC โดยสมาชิกของ DTC จะเปิดบัญชีฝากหลักทรัพย์ไว้กับ DTC เพื่อการฝากหลักทรัพย์และทำธุรกรรมต่างๆ เช่น การส่งมอบหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ โดยสมาชิกต้องนำหลักทรัพย์ของลูกค้าฝากเข้าในบัญชีของสมาชิกที่เปิดไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เพื่อการส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่สมาชิกคู่สัญญาอีกฝ่าย

(2) คำเนิการ โอนบัญชีเพื่อการส่งมอบและรับมอบหลักทรัพย์ตามรายงานดังกล่าวจะทำโดยวิธีการหักกลบกัันทางบัญชีที่สมาชิกเปิดไว้กับ DTC โดยสมาชิกจะมีจำนวนหลักทรัพย์ในบัญชีเพิ่มหรือลดลงตามรายการที่ต้องส่งมอบและรับมอบต่อกัน

จ. หน้าทีของ DTC

(1) เก็บรักษาหลักทรัพย์ที่รับฝาก โดย DTC เก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝากทั้งหลักทรัพย์ที่มีใบหลักทรัพย์ (certificate securities) และหลักทรัพย์ที่ไม่มีใบหลักทรัพย์ (uncertificate securities) ไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ โดยการบันทึกตัวเลขและรายละเอียดของหลักทรัพย์ไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ดังกล่าว

ในการเก็บรักษาหลักทรัพย์ DTC จะรับโอนหลักทรัพย์ที่สมาชิคนำมาฝากและจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหลักทรัพย์เป็นชื่อของ DTC ซึ่งถือแทนในฐานะเป็นตัวแทนในนาม Cede & Co.*

DTC จะเก็บรักษาหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์เดียวกัน ประเภทและชนิดเดียวกันไว้รวมกัน

ในกรณีทีหลักทรัพย์ที่ฝากไว้มีปริมาณมาก DTC อาจโอนเข้าชื่อและขอให้นายทะเบียนออกใบหลักทรัพย์ใบใหญ่เพียงใบเดียว (JUMBO CERTIFICATE)

(2) รายงานการถือหลักทรัพย์ของสมาชิกแต่ละรายให้แก่สมาชิกภายหลังการปรับปรุงบัญชีในแต่ละวันเพื่อตรวจสอบการถือหลักทรัพย์ในบัญชีของตนเอง ในกรณีทีข้อมูลดังกล่าวผิดพลาด สมาชิกต้องทักท้วง DTC ให้แก้ไข

(3) การรับเงินปันผลและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของ DTC หลักทรัพย์ที่ฝาก จะเป็นผู้รับเงินปันผลและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แทนสมาชิกและผู้รับประโยชน์ (Beneficial Owner) ซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริง และ DTC จะส่งมอบเงินปันผลและสิทธิประโยชน์นั้นส่งต่อให้สมาชิกของตนตามสัดส่วนของจำนวนหลักทรัพย์ที่ปรากฏในบัญชีฝากที่เปิดไว้ DTC ของสมาชิกรายนั้น ๆ และสมาชิกจึงจะส่งมอบสิทธิประโยชน์เหล่า

* Cede and Co. เป็นชื่อที่ DTC ใช้ในการถือหลักทรัพย์แทนผู้อื่น (Nominee Name)

นั้นต่อให้แก่ลูกค้าของตนอีกทอดหนึ่ง⁸ ผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์จะมีสิทธิในหลักทรัพย์ที่อยู่ในครอบครองของ DTC โดยผ่านบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นตัวแทนของตน เมื่อมีกรณีที่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยหรือสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนในบริษัท

3.1.3 การฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์มีหลักเกณฑ์ในการฝากหลักทรัพย์และการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากไว้ ดังต่อไปนี้

ก. หลักทรัพย์ที่รับฝาก⁹

DTC กำหนดประเภทหลักทรัพย์ที่รับฝากไว้ ดังต่อไปนี้

(1) หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิที่ซื้อขายใน NYSE, AMEX, NASD และตลาดซื้อขายหลักทรัพย์อื่น ๆ

(2) ตราสารหนี้ทั้งที่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนและไม่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

(3) พันธบัตรเทศบาลที่จดทะเบียนและระบุชื่อผู้ถือ (Municipal bond issues (registered and bearer form))

(4) Certain US Treasury and Federal Agency Issues.

(5) ใบสำคัญแสดงสิทธิ (Warrants)

(6) American Depository Receipts (ADRS)

(7) หน่วยลงทุน (Unit issues)

⁸ Uniform Commercial Code Section 8-501 (2)

⁹ International Society of Securities Administrators, ISSA 1996-1997 . pp. US

- (8) บัตรเงินฝาก (Certificate of Deposit)
- (9) กองทุนเปิดและกองทุนปิด (Certain mutual Funds and Closed-end funds)
- (10) Certain global bonds
- (11) ตราสารเชิงพาณิชย์และตราสารทางการเงินอื่น ๆ (Certain commercial paper and other money market instruments)
- (12) หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิจากประเทศแคนาดา (Certain Canadian Common and Preferred Stock)
- (13) หลักประกันการกู้ยืม (Collateralised mortgage obligations)

ข. บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์

บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์ต้องเป็นสมาชิกของ DTC (DTC's participants) ที่เรียกว่าตัวกลาง (Securities Intermediary) ซึ่งเป็นบุคคลที่รักษาบัญชีหลักทรัพย์เพื่อผู้อื่น เช่น Clearing Corporation ถือหลักทรัพย์เพื่อสมาชิก หรือธนาคารกระทำการในฐานะผู้ดูแลและเก็บรักษาหลักทรัพย์ (Custodian) หรือ Broker ถือหลักทรัพย์ในนามลูกค้า เป็นต้น

ค. การฝากหลักทรัพย์ใน DTC

สมาชิก DTC เป็นผู้นำหลักทรัพย์มาฝาก โดยวิธีการฝากขึ้นอยู่กับประเภทของหลักทรัพย์ โดยวิธีการฝากนั้น มี 2 วิธี ดังต่อไปนี้

- (1) การฝากหลักทรัพย์ที่มีใบหลักทรัพย์ การฝากจะกระทำโดยการส่งมอบใบหลักทรัพย์ และโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้กับ DTC
- (2) การฝากหลักทรัพย์ที่ไม่มีใบหลักทรัพย์ (uncertificate Securities) การฝากจะกระทำโดยการทำสัญญาฝากระหว่างผู้ฝากและ DTC¹⁰

¹⁰ The Depository Trust Company, Annual Report 1994, pp. 7-13.

ง. การถอนหลักทรัพย์ใน DTC

สมาชิกของ DTC มีสิทธิถอนหลักทรัพย์ของตนที่ฝากไว้กับ DTC 'ได้ตลอดเวลา'¹¹ โดยสมาชิกของ DTC เป็นผู้ดำเนินการถอนหลักทรัพย์ต่อ DTC และ DTC จะออกใบหลักทรัพย์ให้กับสมาชิกที่ขอลถอน โดยชื่อในใบหลักทรัพย์จะเป็นชื่อของผู้ถือหลักทรัพย์ตามที่สมาชิกระบุ

จ. การถือหลักทรัพย์ใน DTC

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC จะมีลักษณะของการถือหลักทรัพย์ที่เป็นการถือหลักทรัพย์โดยอ้อม (indirect holding) โดยการถือหลักทรัพย์โดยอ้อมนั้นจะมีการถือหลักทรัพย์ต่อกันเป็นทอด ๆ และมีการบันทึกชื่อผู้ถือหลักทรัพย์ในทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ หรือในบัญชีรายชื่อผู้ถือหลักทรัพย์ที่บุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้น ดังต่อไปนี้¹²

(1) สมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ (Corporate book) เป็นทะเบียนที่จัดทำโดยบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ ในสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จะระบุชื่อ Cede and Co. เป็นผู้ถือหลักทรัพย์ Cede and Co. เป็นชื่อที่ DTC ใช้ในการถือหลัก

¹¹ Ibid.

¹² รูปแบบการถือหลักทรัพย์ที่ออกโดยองค์กรธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกาตาม UCC มีดังต่อไปนี้

1. การถือหลักทรัพย์โดยตรง (direct holding) คือ การถือหลักทรัพย์ที่ผู้ถือหลักทรัพย์มีชื่อปรากฏในทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์
2. การถือหลักทรัพย์โดยอ้อม (indirect holding) คือ การถือหลักทรัพย์ที่ผู้ถือหลักทรัพย์จะไม่ปรากฏชื่อในทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์ แต่จะได้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในหลักทรัพย์ในฐานะผู้ถือหลักทรัพย์ตามกฎหมาย

¹² The American Law Institute and National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, Uniform Commercial Code Revised Article 8 Investment Securities, p. 4.

ทรัพย์แทนผู้อื่น (nominee name) โดยบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ จะเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ทางทะเบียน (Registered Owner)¹³

(2) สมุดทะเบียนของศูนย์รับฝาก (depository's record) ซึ่งจัดทำโดย DTC จะบันทึกชื่อและจำนวนหลักทรัพย์ของ bank หรือ broker-dealer หรือตัวกลางซึ่งเป็นสมาชิกของ DTC เป็นเจ้าของหลักทรัพย์

(3) สมุดทะเบียนของตัวกลาง (intermediary's record) ซึ่งจัดทำโดย ตัวกลาง จะบันทึกชื่อและจำนวนหลักทรัพย์ของผู้รับประโยชน์ (beneficial owner)

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC นั้นจะเป็นการถือหลักทรัพย์โดยอ้อมนั้น โดยในทะเบียนหลักทรัพย์ของนิติบุคคลผู้ออกหลักทรัพย์นั้นจะไม่ปรากฏชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริง แต่กฎหมายจะรองรับสิทธิของผู้รับประโยชน์ (beneficial owner) ซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริง และให้บุคคลที่มีชื่อในทะเบียนที่บุคคลที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นสามารถใช้สิทธิต่อผู้จัดทำทะเบียนดังกล่าว

ฉ. การโอนสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ DTC นั้น หลักทรัพย์ที่นำมาฝากจะถูกเก็บรักษาไว้ในระบบไร้ใบหลักทรัพย์โดยการบันทึกตัวเลขไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ การโอนหรือการส่งมอบหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC จึงเป็นการดำเนินการโดยการเปลี่ยนแปลงตัวเลขทางบัญชี จะไม่มีการโอนหรือการส่งมอบใบหลักทรัพย์ โดยกฎหมายกำหนดการส่งมอบหลักทรัพย์ในกรณีไม่มีใบหลักทรัพย์ไว้ ดังต่อไปนี้

¹³ International Society of Securities Administrators, *ISSA 1996-1997*, p. US 19.

เจ้าของหลักทรัพย์ที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์จะมีการถือหลักทรัพย์โดยอ้อมซึ่งเจ้าของหลักทรัพย์จะได้รับสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์ เมื่อมีการโอนจะเป็นการโอนสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์ไม่ใช่การโอนหลักทรัพย์ การโอนหลักทรัพย์จะเป็นการโอนของผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายหลักทรัพย์

(1) การส่งมอบโดยระบบหักบัญชีโอนหลักทรัพย์นั้นกำหนดให้การส่งมอบหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์กระทำโดยวิธีการโอนทางบัญชีของสมาชิกศูนย์รับฝากที่เปิดไว้กับศูนย์กลางการรับฝากใบหลักทรัพย์

(2) การส่งมอบหลักทรัพย์กรณีไม่มีใบหลักทรัพย์ เมื่อผู้ออกหลักทรัพย์ได้จดทะเบียนให้ผู้ซื้อเป็นเจ้าของ หรือบุคคลอื่นหรือตัวกลางอื่นจดทะเบียนแทนในนามของผู้ซื้อ หรือจดทะเบียนในชื่อตนเองแต่เป็นการถือไว้แทนผู้ซื้อ¹³

(3) การส่งมอบสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์ (securities entitlement) คือ การที่ตัวกลางบันทึกบัญชีหลักทรัพย์ของผู้ถือหลักทรัพย์ที่แท้จริง โดยการบันทึกเพิ่มบัญชีสิทธิประโยชน์ทางการเงิน (financial asset)¹⁴ ลงในบัญชีดังกล่าว

นอกจากการส่งมอบการดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ผู้รับโอนหลักทรัพย์หรือผู้รับโอนสิทธิประโยชน์ทางการเงินครอบครองหลักทรัพย์หรือสิทธิประโยชน์ทางการเงินดังกล่าวแล้ว ถือว่ามีการได้รับโอนทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว

สมาชิกของศูนย์รับฝากมีหน้าที่ต้องจัดทำทะเบียนบัญชีการถือหลักทรัพย์ของสมาชิก และบุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนดังกล่าว กฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองใบหลักทรัพย์ตามจำนวนในบัญชี

กฎหมายจะกำหนดบทบัญญัติรองรับวิธีการโอนหลักทรัพย์ที่กระทำโดยการหักโอนทางบัญชีโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี¹⁵ และจะมีผลถึงสิทธิของผู้ซื้อและผู้ขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์โดยได้บัญญัติให้การโอนหลักทรัพย์ที่กระทำผ่านบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นตัวแทนให้สมบูรณ์เมื่อตัวแทนได้รับใบหลักทรัพย์ไว้ในครอบครอง หรือได้จดทะเบียนรับโอนหลักทรัพย์นั้นในบัญชีของตัวเอง¹⁶

¹³ Uniform Commercial Code Section 8-301 (b)

¹⁴ Uniform Commercial Code Section 8-501 (b)

¹⁵ Uniform Commercial Code Section 8-313 (1) (g) และ 8-320

¹⁶ Uniform Commercial Code Section 8-313 (1) (c) และ (d)

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC ส่วนมากจะเป็นใบหลักทรัพย์ที่ DTC ในนาม Cede and Co. เป็นผู้ถือหลักทรัพย์ (jumbo certificates) การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิในการถือหลักทรัพย์นั้นไม่ต้องมีสลักหลังส่งมอบใบหลักทรัพย์และไม่ต้องจดทะเบียนการโอนในทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือนายทะเบียนหลักทรัพย์ แต่ทำโดยการลงโอนทางบัญชีโดยบันทึกในสมุดทะเบียนของตัวกลาง¹⁷

หมายเหตุ การส่งมอบหลักทรัพย์กรณีมีใบหลักทรัพย์ คือ การส่งมอบการครอบครองใบหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ซื้อ หรือบุคคลอื่นที่ครอบครองแทนผู้ซื้อ หรือตัวกลางครอบครองใบหลักทรัพย์ที่สลักหลัง โอนเข้าชื่อผู้ซื้อแทนผู้ซื้อ¹⁸

ช. การจ่ายสิทธิประโยชน์

บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ถือหลักทรัพย์ตามสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ ซึ่งในระบบการถือหลักทรัพย์โดยอ้อมนั้น ผู้เป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริงไม่มีใบหลักทรัพย์เป็นหลักฐานแสดงสิทธิและไม่ได้ลงทะเบียนเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์

การถือหลักทรัพย์ของเจ้าของหลักทรัพย์ถือผ่านตัวกลาง เจ้าของหลักทรัพย์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องใด ๆ โดยตรงกับหลักทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองของตัวกลางได้

เจ้าของหลักทรัพย์จะได้รับสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์คือได้รับสิทธิและประโยชน์ทางทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับ โดยการบันทึกเพิ่มบัญชีสิทธิประโยชน์ทางการเงินของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์โดยผ่านตัวกลาง

¹⁷ The American Law Institute and National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, Uniform Commercial Code Revised Article 8 Investment Securities, pp. 154-155.

¹⁸ Uniform Commercial Code Section 8-301

สิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์เป็นผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน รวมทั้งเป็นบุคคลสิทธิ (Personal Right) ที่ใช้ยื่นค้ำกลางได้ สิทธิดังกล่าวสามารถซื้อขายได้ โดยผ่านบัญชีหลักทรัพย์ของค้ำกลางและสามารถนำมาเป็นหลักประกันได้¹⁹

ข. การนำหลักทรัพย์ในศูนย์รับฝาก

การนำหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากเป็นการนำหลักทรัพย์โดยไม่มีใบหลักทรัพย์ (security interests in uncertificated securities)²⁰ ทำได้ 2 วิธี ดังต่อไปนี้²¹

(1) โอนหลักทรัพย์ของลูกหนี้ให้กับเจ้าหนี้มีประกัน (secured party) ในสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือค้ำกลาง กรณีนี้เจ้าหนี้มีประกันเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ทางทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ (registered owner) และมีสิทธิได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้รับประโยชน์พึงได้รับ แม้ว่าลูกหนี้ยังคงเป็นผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริงก็ตาม

(2) การนำโดยการทำข้อตกลง โดยมีข้อตกลงในลักษณะให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกันมีอำนาจควบคุมหลักทรัพย์ที่นำมา (control) ซึ่งข้อตกลงทำขึ้นระหว่างบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือค้ำกลางกับลูกหนี้และเจ้าหนี้มีประกัน โดยข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

(2.1) บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือค้ำกลางจะปฏิบัติตามคำสั่งใด ๆ ของเจ้าหนี้มีประกันโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากลูกหนี้

(2.2) เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิสั่งให้บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือค้ำกลางจำหน่ายโอนหลักประกันได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากลูกหนี้ วิธีนี้เจ้า

¹⁹ Uniform Commercial Code Section 8-503

²⁰ Capital Market Forum and International Bar Association, Modernizing Securities Ownership, Transfer and Pledging Laws (n.p.), 1996, pp. 2-6.

²¹ Uniform Commercial Code Section 9-115

หนี้มีประกันมีอำนาจควบคุมหลักประกันแม้ว่าลูกหนี้จะมีชื่อเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ในสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือในสมุดทะเบียนของตัวกลางและยังคงมีสิทธิได้รับเงินปันผลและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ก็ตาม

การนำหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากนั้น ไม่ต้องจดแจ้งจำนำลงในสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ แต่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือตัวกลางอาจกำหนดวิธีการอื่นที่เป็นลักษณะเดียวกับการจดทะเบียนการจำนำได้

การจำนำตามกฎหมายปัจจุบันได้ยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนการจำนำ (registered pledges)

ฉ. หน้าทีของตัวกลาง

(1) ในการฝากหลักทรัพย์ไว้กับ DTC นั้น ตัวกลางมีหน้าที่ต่อผู้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

(1.1) ดูแลรักษาสิทธิประโยชน์ทางการเงินด้วยตนเองโดยตรงหรือจะมอบให้ตัวกลางอื่นดูแลแทนก็ได้²²

(1.2) รับชำระเงินและสิทธิประโยชน์จากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ และชำระเงินหรือจัดสรรสิทธิประโยชน์ดังกล่าวให้กับผู้รับประโยชน์²³

(1.3) ใช้สิทธิแทนผู้รับประโยชน์ซึ่งสิทธิดังกล่าวได้แก่สิทธิตามกฎหมายบริษัท (corporate right) หรือสิทธิอื่น ๆ ที่ได้มาจากการถือหลักทรัพย์²⁴

(1.4) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้รับประโยชน์ (entitlement order) ที่สั่งโดยผู้รับประโยชน์ หรือผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนทายาท หรือผู้รับมรดก หรือผู้กระทำการแทนผู้หย่อนความสามารถ การปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวตัวกลางมีหน้าที่ต้องพิจารณาว่าเป็นคำสั่งที่แท้จริงและสั่งโดยผู้มีอำนาจ และหากตัวกลางโอนสิทธิประโยชน์ทางการเงินตามคำสั่งที่ไม่ถูกต้อง ตัวกลางมีหน้าที่ต้องจัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีหลักประกันและสิทธิ

²² Uniform Commercial Code Section 8-504(a)

²³ Uniform Commercial Code Section 8-505

²⁴ Uniform Commercial Code Section 8-506

ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ผู้รับประโยชน์ควรได้รับคืนให้กับเจ้าของหลักทรัพย์ มิฉะนั้นตัวกลางจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น²⁵

(1.5) เปลี่ยนแปลงสถานะการถือหลักทรัพย์ของผู้รับประโยชน์ให้ถูกต้องหรือโอนสิทธิประโยชน์ทางการเงินไปยังบัญชีหลักทรัพย์ของผู้รับประโยชน์ที่ฝากไว้กับตัวกลางอื่นตามคำสั่งของเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริง²⁶

ทั้งนี้ ตัวกลางต้องปฏิบัติหน้าที่ตาม (1.1) - (1.5) ตามสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับลูกค้า หรือถ้ากรณีที่ไม่ได้ตกลงกันไว้ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความระมัดระวังปกติทางการค้า (due care in accordance with reasonable commercial standard)²⁷

(2) หน้าที่โดยทั่วไปของตัวกลาง²⁸

(2.1) ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับ

(2.2) ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้จรรยาบรรณทางการค้า

(2.3) ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับลูกค้า

(2.4) ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับ

ลูกค้าหากสัญญาดังกล่าวฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3.1.4 การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก

กฎหมายกำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากซึ่งเป็นผู้ถือหลักทรัพย์โดยอ้อม ดังต่อไปนี้

²⁵ Uniform Commercial Code Section 8-507

²⁶ Uniform Commercial Code Section 8-508

²⁷ Uniform Commercial Code Section 8-504 (c)(2), 8-505(a)(2), 8-506(2), 8-507(a)(2), 8-508(2)

²⁸ Uniform Commercial Code Section 8-509

1. เมื่อบุคคลที่เป็นลูกค้าได้รับสิทธิประโยชน์ในหลักทรัพย์ โดยเสียค่าตอบแทนและไม่ได้ทราบถึงการโต้แย้งสิทธินั้น บุคคลดังกล่าวจะได้รับการคุ้มครองจากการถูกโต้แย้งสิทธิใด ๆ จากบุคคลภายนอก เช่น สิทธิชื้อหน้า สิทธิในการเรียกทรัพย์สิน²⁹
2. สิทธิประโยชน์ใด ๆ ของที่ผู้รับประโยชน์พึงได้ (entitlement holder) ซึ่งตัวกลางถือแทนนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินของตัวกลางและไม่อยู่ภายใต้การบังคับคดีของเจ้าหนี้ของตัวกลาง³⁰
3. ผู้รับประโยชน์ (beneficial owner) เป็นผู้มีสิทธิในหลักทรัพย์โดยเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริง หากตัวกลางล้มละลายเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริงทั้งหมดจะได้รับทรัพย์สินทั้งหมดคืนตามจำนวนที่ได้ฝากไว้กับตัวกลาง³¹

3.1.5 การคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอก³²

บุคคลภายนอกจะได้รับการคุ้มครองสิทธิโดยกฎหมายกำหนดให้ในกรณีที่มีการบันทึกบัญชีของศูนย์รับฝากโดยไม่ถูกต้อง ให้ถือว่าการโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวสมบูรณ์ โดยบุคคลที่เสียหายเนื่องจากการโอนที่ไม่ถูกต้องนั้นอาจฟ้องเรียกให้ผู้รับโอนและศูนย์รับฝากชดเชยค่าเสียหายได้³³

²⁹ Uniform Commercial Code Section 8-502

³⁰ Uniform Commercial Code Section 8-503(a)

³¹ Uniform Commercial Code Section 8-503(b)

³² Uniform Commercial Code Section 8-502

³³ The American Law Institute and National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, Uniform Commercial Code Revised Article 8 Investment Securities, pp. 158-161.

3.1.6 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่อหลักทรัพย์ของลูกหนี้

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC นั้นจะเป็นการถือหลักทรัพย์โดยอ้อม โดยจะมีการถือหลักทรัพย์เป็นทอด ๆ อย่างไรก็ตามกฎหมายกำหนดถึงการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ต่อหลักทรัพย์ของลูกหนี้ที่เป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ DTC ซึ่งเป็นการถือหลักทรัพย์โดยอ้อม เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายโดยต้องดำเนินการต่อบุคคลตัวกลางซึ่งเป็นผู้ดูแลบัญชีหลักทรัพย์ของลูกหนี้ที่เป็นผู้ถือหลักทรัพย์เท่านั้น³⁴ ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหนี้ของตัวกลาง ต้องดำเนินการทางทะเบียนต่อ DTC
2. เจ้าหนี้ของผู้รับประโยชน์ต้องดำเนินการทางทะเบียนต่อตัวกลางที่เป็นผู้ดูแลรักษาบัญชีหลักทรัพย์ของลูกหนี้
3. เจ้าหนี้ของบุคคลที่นำหลักทรัพย์ไปเป็นหลักประกันต้องดำเนินการต่อเจ้าหนี้มีประกันของหลักทรัพย์นั้น

3.2 ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ 1 แห่ง คือ Central Depository (Pte) Ltd. (CDP) โดย CDP เป็นบริษัทย่อยของตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (The Stock Exchange of Singapore Ltd. หรือ SES)³⁵ โดยมีบทบัญญัติของ Company Act เป็นกฎหมายที่รองรับการดำเนินการของ CDP

³⁴ Uniform Commercial Code Section 8-112

³⁵ International Society of Securities Administrators, ISSA 1996-1997

3.2.1 ความเป็นมาและการจัดตั้งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศสิงคโปร์

ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศสิงคโปร์ คือ CDP ได้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อรองรับการฝากหลักทรัพย์สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SESDAQ³⁶ ในปัจจุบัน CDP ได้พัฒนาระบบการรับฝากหลักทรัพย์ให้ขยายเพื่อรองรับธุรกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์

3.2.2 การดำเนินงานของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

CDP ซึ่งประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ มีรูปแบบในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะขององค์กรธุรกิจ

CDP มีสถานะเป็นบริษัทจำกัด โดยจดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทเมื่อปี ค.ศ. 1987 SES เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดของ CDP ดังนั้น CDP มีฐานะเป็นบริษัทย่อยของ SES³⁷

ข. กฎหมายที่รองรับการดำเนินการของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

การดำเนินงานของ CDP ในการประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ในการรับฝากหลักทรัพย์และบริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเป็นศูนย์รับฝากอยู่ภายใต้ Company Act Division 7 A และมีกฎเกณฑ์ของ Companies (Central Depository System) Regulation 1993 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย Companies (Central Depository System) (Amendment) Regulation 1994 ได้กำหนดรองรับหลักเกณฑ์การโอนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ด้วยระบบไม่มีใบหลักทรัพย์ (Scripless) หรือระบบ

³⁶ The Central Depository (Pte) Limited, Annual Report 1995 (n.p.,n.d.), pp. 2.

³⁷ The Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System (n.p.,n.d.), pp. 2.

การโอนโดยการบันทึกบัญชี (Book-entry system)³⁸ โดยกฎหมายที่รองรับการโอนด้วยการบันทึกทางบัญชีนี้มีผลย้อนหลังไปถึงการโอนด้วยระบบบันทึกบัญชีที่ได้กระทำก่อนวันที่ 12 พฤศจิกายน 1993³⁹

ค. หน่วยงานที่กำกับดูแล⁴⁰

การประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ของ CDP มีหน่วยงานที่กำกับดูแล ดังต่อไปนี้

(1) กระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) โดยรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติให้องค์กรใดประกอบธุรกิจเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ได้

(2) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (Monetary Authority of Singapore) มีหน้าที่กำกับดูแลและวางนโยบายด้านตลาดการเงินซึ่งได้แก่ ตลาดเงินและตลาดทุน และกำกับดูแลองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(3) ตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (Stock Exchange of Singapore Limited) เป็นผู้จัดตั้ง CDP และกำกับดูแลการประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ของ CDP เช่น กำหนดประเภทของหลักทรัพย์ที่ CDP รับฝาก

ง. การให้บริการของ CDP⁴¹

(1) เก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝาก โดยเก็บรักษาไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ โดยการบันทึกตัวเลขไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่ผู้ฝากเปิดไว้กับ CDP ซึ่งหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP จะไม่มีการเคลื่อนไหวของหลักทรัพย์ (immobilisation) โดย

³⁸ Choo Wai Hong and Kala AnandaraJah, "Singapore," in Custodial Services in Asia(Hong Kong: ISI Publication,1997), p. 143.

³⁹ Company Act Division 7A Section 130G(3).

⁴⁰ International Society of Securities Administrators , ISSA 1996-1997, pp. SG 13-14.

⁴¹ Ibid.

การทำธุรกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์จะไม่เกี่ยวข้องกับใบหลักทรัพย์อันเป็นลักษณะของการไม่มีใบหลักทรัพย์ (scripless)

บัญชีฝากหลักทรัพย์ที่ CDP ใช้เพื่อเก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝากมี 2 ประเภท ดังต่อไปนี้⁴²

1. บัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เป็นบัญชีหลัก (direct account) เป็นบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เจ้าของบัญชีเปิดบัญชีโดยตรงกับ CDP โดยเจ้าของบัญชีจะเป็นคู่สัญญา กับ CDP โดยผู้เปิดบัญชีประเภทนี้จะเป็นตัวกลางหรือนักลงทุนก็ได้

2. บัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เป็นบัญชีย่อย (sub-account) เจ้าของบัญชีย่อยจะเปิดบัญชีผ่านตัวกลาง โดยเจ้าของบัญชีจะเป็นคู่สัญญากับตัวกลาง และตัวกลางจะเป็นคู่สัญญากับ CDP เจ้าของบัญชีประเภทนี้จะเป็นนักลงทุนเท่านั้น และเจ้าของบัญชีย่อยต้องติดต่อกับ CDP ผ่านตัวกลาง

โดยในการฝากหลักทรัพย์นั้นเจ้าของบัญชีหลักจะดำเนินการใดๆ ต่อ CDP ได้โดยตรง แต่หากเป็นเจ้าของบัญชีย่อยจะต้องดำเนินการผ่านตัวกลาง⁴²

(2) ส่งมอบหลักทรัพย์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยการบันทึกการโอนทางบัญชี ตามคำสั่งของผู้ฝาก

จ. หน้าที่ของ CDP

(1) CDP มีหน้าที่ดูแลรักษาบัญชีฝากหลักทรัพย์ของผู้ฝาก⁴³ โดยดูแลทั้งบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เป็นบัญชีหลักและหรือบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เป็นบัญชีย่อย ซึ่งเป็นบัญชีฝากหลักทรัพย์ของเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริงหรือบัญชีฝากหลักทรัพย์ของตัวกลาง (depository agent)

⁴² The Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System, pp. 4-7.

⁴² Choo Wai Hong and Kala AnandaraJah, "Singapore," in Custodial Services in Asia, p. 143.

⁴³ Company Act Section 130 F

(2) CDP มีหน้าที่รับรองความถูกต้องของรายชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ที่ปรากฏในทะเบียนศูนย์รับฝาก (Depository Register) ต่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์เมื่อบริษัทร้องขอเป็นหนังสือ⁴⁴

ทะเบียนศูนย์รับฝากเป็นทะเบียนที่บันทึกชื่อผู้ถือหลักทรัพย์และรายละเอียดเกี่ยวกับหลักทรัพย์จดทะเบียนที่ฝากไว้กับ CDP หรือหลักทรัพย์ที่อยู่ในระบบการโอนโดยใช้การบันทึกบัญชี

3.2.3 การฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์มีหลักเกณฑ์ในการฝากหลักทรัพย์และการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP ดังต่อไปนี้

ก. หลักทรัพย์ที่รับฝาก

หลักทรัพย์ที่ CDP รับฝาก ได้แก่ หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนใน SES และ SES อนุญาตให้หลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นหลักทรัพย์ประเภทที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ได้ โดยในส่วนของหลักทรัพย์ที่อาจรับฝากได้นั้นรวมหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนหรืออยู่ระหว่างยื่นคำขอให้รับหลักทรัพย์ (quoted) ใน SES⁴⁵ ไม่ว่าบุคคลใดจะเป็นผู้ออกหลักทรัพย์ นั้น ซึ่งหลักทรัพย์ดังกล่าวได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นกู้และสิทธิต่างๆในลักษณะเดียวกับหุ้นกู้ และตราสารอนุพันธ์

ข. บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์

บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์กับ CDP นั้นต้องเป็นบุคคลที่ CDP อนุญาตให้เป็นผู้ฝาก ซึ่งได้แก่ ตัวกลาง (depository agent) และเจ้าของหลักทรัพย์ที่เป็นนักลงทุน⁴⁶ ดังต่อไปนี้

⁴⁴ Company Act Section 130 E

⁴⁵ The Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System , p. 9.

⁴⁶ Ibid., p. 16.

(1) ตัวกลาง⁴⁷ หมายถึง บุคคลที่ได้รับอนุญาตและจดทะเบียนกับ CDP ให้เป็นผู้ดูแลรักษาบัญชีย่อย ซึ่งบุคคลที่เป็นตัวกลาง ได้แก่ สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ (member company of the SES) ผู้ดูแลทรัสต์สิน (trust company) ที่จดทะเบียนตามกฎหมาย Trust Company Act หรือธนาคารหรือธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับการอนุมัติจาก Monetary Authority of Singapore หรือบุคคลที่ CDP อนุญาต เช่น ผู้ถือหลักทรัพย์แทนธนาคารและได้จดทะเบียนไว้กับ CDP (bank's nominee registered with CDP)

ตัวกลางจะต้องมีการทำสัญญาในการเป็นตัวกลาง (depository agent agreement) ระหว่างตัวกลางกับศูนย์รับฝาก

(2) นักลงทุน หมายถึง นักลงทุนทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่เป็นเจ้าของหลักทรัพย์และไม่ได้ประกอบธุรกิจเป็นตัวกลางในธุรกิจหลักทรัพย์ สามารถเป็นผู้ฝากของ CDP ได้ โดยนักลงทุนที่เป็นผู้ฝากนี้ต้องเปิดบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่เป็นบัญชีหลักเท่านั้น

ค. การฝากหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP นั้น มี 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) การฝากหลักทรัพย์โดยใช้ใบหลักทรัพย์⁴⁸ ในกรณีที่เป็นการฝากหลักทรัพย์ที่มีใบหลักทรัพย์ ผู้ฝากต้องฝากใบหลักทรัพย์พร้อมกับตราสารการโอนที่เจ้าของหลักทรัพย์โอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้กับ CDP และ CDP จะรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้อยู่ในชื่อของ CDP

(2) การฝากหลักทรัพย์โดยไม่ใช้ใบหลักทรัพย์ ในกรณีที่เป็นการฝากหลักทรัพย์ที่ออกครั้งแรกจากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์หรือนายทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ หลักทรัพย์ดังกล่าวจะจดทะเบียนไว้ในชื่อของ CDP หรือตัวกลางเพื่อฝาก

⁴⁷ Company Act Division 7A, Section 130A

⁴⁸ The Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System, p. 16.

เข้าไปในบัญชีหลักทรัพย์ของศูนย์รับฝาก ในการขอใช้บริการดังกล่าว บริษัทต้องทำสัญญาฝากหลักทรัพย์กับ CDP ด้วย⁴⁹

ในการฝากหลักทรัพย์นั้นเจ้าของบัญชีหลักจะฝากหลักทรัพย์โดยตรงต่อ CDP หากเป็นเจ้าของบัญชีย่อยต้องฝากหลักทรัพย์ผ่านตัวกลาง

หลักทรัพย์ที่ฝากจะอยู่ในลักษณะของการฝากใบหลักทรัพย์ไว้ในระบบของการไม่มีใบหลักทรัพย์และไม่มีการนำใบหลักทรัพย์มาใช้ (immobilization physical securities) โดย CDP จะดำเนินการในฐานะที่เป็นศูนย์กลางการถือหลักทรัพย์แทน (central nominee)⁵⁰

ง. การถือหลักทรัพย์

ในการฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP นั้น เจ้าของหลักทรัพย์ต้องโอนหลักทรัพย์ที่ฝากให้กับ CDP ดังนั้นในสมุดทะเบียนของผู้ออกหลักทรัพย์จะลงทะเบียนโอนเข้าชื่อ CDP เป็นผู้ถือหลักทรัพย์ จะไม่ปรากฏชื่อเจ้าของหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP นั้น ในสมุดทะเบียนของผู้ออกหลักทรัพย์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับรายชื่อผู้ถือหลักทรัพย์ มีดังต่อไปนี้

(1) สมุดทะเบียนของผู้ออกหลักทรัพย์ ในสมุดทะเบียนของผู้ออกหลักทรัพย์ จะบันทึกชื่อ CDP เป็นผู้ถือหลักทรัพย์แทน โดยกฎหมายรองรับว่าการถือหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นกรณีที่ CDP ในฐานะศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ถือหลักทรัพย์แทนเจ้าของหลักทรัพย์⁵¹ และ CDP ไม่ใช่ผู้ถือหลักทรัพย์⁵² บุคคลที่เป็นผู้ถือหลักทรัพย์คือบุคคลที่มีชื่อปรากฏในทะเบียนของ CDP

⁴⁹ Walter Woon, *Basic Business Law in Singapore*, 1st ed. (Singapore: Prentice Hall, 1995), pp. 263-268.

⁵⁰ Choo Wai Hong and Kala AnandaraJah, "Singapore," in *Custodial Services in Asia*, p. 143.

⁵¹ Company Act Section 130D

⁵² Company Act Section 130D(1)(a)

(2) ทะเบียนของศูนย์รับฝาก (Depository Register) ซึ่งเป็นสมุดทะเบียนที่จัดทำโดย CDP จะบันทึกชื่อเจ้าของหลักทรัพย์และตัวกลาง โดยกฎหมายรองรับว่า บุคคลที่มีชื่อปรากฏในทะเบียนของ CDP เป็นผู้ถือหลักทรัพย์⁵³

จ. การถอนหลักทรัพย์

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP นั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้ฝากสามารถถอนหลักทรัพย์ดังกล่าวได้⁵⁴ โดยการขอถอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP นั้น ดำเนินการได้ 2 ลักษณะ ขึ้นอยู่กับประเภทบัญชี ดังต่อไปนี้⁵⁵

(1) การถอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในบัญชีหลัก เจ้าของหลักทรัพย์เป็นผู้ขอสามารถถอนหลักทรัพย์ต่อ CDP ด้วยตนเองได้ โดยยื่นคำขอถอนต่อ CDP โดยตรง เมื่อ CDP ได้รับคำขอถอนหลักทรัพย์ดังกล่าว CDP จะดำเนินการขอออกใบหลักทรัพย์ต่อ Transfer Agent โดยขอออกใบหลักทรัพย์ในชื่อของ CDP และ CDP จะโอนให้กับเจ้าของหลักทรัพย์ที่เปิดบัญชีหลัก

(2) การถอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในบัญชีย่อย เจ้าของหลักทรัพย์ต้องถอนหลักทรัพย์ต่อ CDP โดยผ่านตัวกลาง โดยยื่นคำขอถอนผ่านตัวกลาง เมื่อ CDP ได้รับคำขอถอนหลักทรัพย์ดังกล่าว CDP จะดำเนินการขอออกใบหลักทรัพย์ต่อ Transfer Agent โดยขอออกใบหลักทรัพย์ในชื่อของ CDP และ CDP จะโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้กับตัวกลางและตัวกลางจะโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้กับผู้ถือหลักทรัพย์อีกทอดหนึ่ง

เมื่อมีการถอนหลักทรัพย์ออกจากระบบศูนย์รับฝากแล้ว CDP จะไม่มีหน้าที่ต้องดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ดังกล่าว ผู้ถือหลักทรัพย์ต้องนำหลักทรัพย์ที่ขอถอนไปจดทะเบียนในชื่อของตนเอง และรับสิทธิประโยชน์โดยตรงจากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ และใบหลักทรัพย์ที่ถอนออกไปนั้นไม่สามารถนำไปส่งมอบในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ได้ เนื่องจากการส่งมอบและรับมอบหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ต้องดำเนินการโดยใช้ระบบการบันทึกทางบัญชี (book-entry) ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ที่ผู้ฝากเปิดไว้กับ CDP เท่านั้น

⁵³ Company Act Section 130D(1)(b)

⁵⁴ Company Act , Division 7A, Section 130D (2)(b)

⁵⁵ Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System, pp. 9-17.

ฉ. การโอนหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP นั้น ผู้ถือหลักทรัพย์ต้องโอนหลักทรัพย์ที่ฝากให้กับ CDP และ CDP จะรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวให้อยู่ในชื่อของ CDP และส่งใบหลักทรัพย์ที่ยกเลิกคืนให้แก่ผู้ถือหลักทรัพย์ และในการเก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP นั้น หลักทรัพย์ที่นำมาฝากจะถูกเก็บรักษาไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์โดยการบันทึกตัวเลขไว้ในบัญชีหลักหรือในบัญชีย่อยที่ผู้ฝากเปิดไว้กับ CDP การทำธุรกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์จะไม่เกี่ยวข้องกับใบหลักทรัพย์

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP จะเป็นลักษณะหนึ่งของการไม่มีใบหลักทรัพย์ (scripless) แบบที่จะไม่มีการเคลื่อนไหวใบหลักทรัพย์ (immobilisation) หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการทำธุรกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์จะไม่เกี่ยวข้องกับใบหลักทรัพย์

ดังนั้น การจำหน่ายจ่ายโอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP จึงเป็นการดำเนินการทางบัญชี โดยใช้ระบบการบันทึกทางบัญชี (book-entry) ซึ่งเป็นการบันทึกเปลี่ยนแปลงตัวเลขโดยไม่มีการส่งมอบใบหลักทรัพย์ โดยกฎหมายรองรับไว้ว่าการโอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP โดยวิธีการบันทึกทางบัญชี (book-entry) เป็นการโอนตามกฎหมาย ซึ่งการโอนหลักทรัพย์โดยวิธีการบันทึกทางบัญชีนี้อาจใช้เฉพาะหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ใน CDP เท่านั้น⁵⁶ และการโอนหลักทรัพย์นี้จะสมบูรณ์เมื่อ CDP ซึ่งเป็นศูนย์รับฝากบันทึกการโอนดังกล่าวลงในสมุดทะเบียนของศูนย์รับฝาก

การโอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ CDP นี้ เมื่อ CDP ได้ลงบันทึกบัญชีในทะเบียนผู้ฝากแล้วถือว่าการโอนหลักทรัพย์มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยคำสั่งศาล คือจะไม่อาจลบล้างด้วยการอ้างว่าการโอนดังกล่าวไม่สมบูรณ์เพราะไม่มีการโอนใบหลักทรัพย์หรือไม่มีการทำตราสารการโอนหลักทรัพย์⁵⁷

⁵⁶ Company Act , Division 7A, Section 130C

⁵⁷ Company Act , Division 7A, Section 130P

ช. การจ่ายสิทธิประโยชน์⁵⁸

เมื่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์มีการจ่ายสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เงินปันผล หุ้นเพิ่มทุน บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ดังกล่าวจะจ่ายสิทธิประโยชน์ดังกล่าวให้กับ CDP และ CDP มีหน้าที่ต้องจ่ายสิทธิประโยชน์ดังกล่าวที่ได้รับจากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ให้กับเจ้าของบัญชีหลักและตัวกลาง โดยตัวกลางต้องจ่ายสิทธิประโยชน์ที่ได้รับมาให้กับเจ้าของบัญชีย่อยที่เป็นผู้รับประโยชน์

กรณีที่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จ่ายเงินปันผล บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จะจ่ายเงินปันผลดังกล่าวให้กับ CDP เพราะ CDP เป็นผู้ถือหลักทรัพย์ที่ปรากฏชื่อในทะเบียนหลักทรัพย์ของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ โดย CDP มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ให้กับเจ้าของบัญชีหลักซึ่งคือเจ้าของหลักทรัพย์หรือตัวกลางซึ่งเปิดบัญชีหลักไว้กับ CDP และในกรณีที่เจ้าของหลักทรัพย์ฝากหลักทรัพย์โดยผ่านตัวกลางนั้น ตัวกลางต้องจ่ายเงินปันผลที่ได้รับมาให้กับเจ้าของหลักทรัพย์ ซึ่งกรณีนี้ตามกฎหมายถือว่าการที่บริษัทจ่ายเงินปันผลของผู้ฝากให้กับ CDP นั้น ทำให้บริษัทหลุดพ้นความรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินปันผล⁵⁹ ซึ่งหมายความว่าบริษัทได้จ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว

ในกรณีออกหุ้นใหม่ให้กับผู้ถือหุ้นเดิมกรณีเพิ่มทุน CDP จะจัดสรรสิทธิและจัดส่งเอกสารคำขอและหนังสือชี้ชวนให้กับเจ้าของบัญชีหลักและตัวกลางตามสัดส่วนที่พึงได้รับ และเมื่อเจ้าของบัญชีหลักจะใช้สิทธิให้ใช้ต่อ CDP ถ้าเป็นเจ้าของบัญชีย่อยให้ใช้สิทธิต่อตัวกลาง และถ้าเป็นในกรณีออกหุ้นโบนัส (bonus issue) CDP จะบันทึกจำนวนหุ้นโบนัสลงบัญชีให้กับเจ้าของบัญชีหลักและตัวกลาง โดยตัวกลางจะบันทึกจำนวนหุ้นโบนัสให้กับเจ้าของบัญชีย่อย⁶⁰

⁵⁸ Company Act, Division 7A Section 130G(2)

⁵⁹ Company Act, Division 7A Section 130D(4)

⁶⁰ Stock Exchange of Singapore, The Central Depository System , pp.13.

ซ. การจำหน่ายหลักทรัพย์

ในประเทศสิงคโปร์นั้นไม่มีทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายหลักทรัพย์ การนำหลักทรัพย์ไปเป็นหลักประกันนั้นจะไม่ทำในรูปแบบของการจำหน่าย แต่จะทำในลักษณะของ charge และ assignment⁶¹

อย่างไรก็ตาม การจำหน่ายทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ที่ฝากอยู่ในศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ได้แก่ การจำหน่ายสิทธิประโยชน์ การนำหลักทรัพย์และสิทธิประโยชน์เป็นหลักประกันนั้น สรุปได้ดังต่อไปนี้⁶²

(1) การจำหน่ายสิทธิประโยชน์ กระทำโดยการจดทะเบียนไว้กับ CDP

(2) charge เป็นการนำหลักทรัพย์เป็นหลักประกันโดยมีการจดทะเบียนไว้กับสมุดทะเบียนศูนย์รับฝากของ CDP โดยเจ้าหนี้มีประกันจะเป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งหมดของหลักทรัพย์ที่เป็นประกันนั้น โดยหลักทรัพย์ที่นำมาเป็นหลักประกันนั้นไม่สามารถจำหน่ายโอนได้ จนกว่าจะมีการยกเลิกการนำมาเป็นหลักประกัน (discharge)

(3) Assignment เป็นการนำหลักทรัพย์เป็นหลักประกันโดยมีการจดทะเบียนในสมุดทะเบียนศูนย์รับฝากของ CDP โดยผู้ให้หลักประกัน (assignee) และผู้ได้รับหลักประกัน (assignor) โดยผู้ให้หลักประกันซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์เป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในหลักทรัพย์ที่นำมาวางเป็นหลักประกัน โดยผู้ให้หลักประกันไม่ต้องแบ่งแยกหลักทรัพย์ดังกล่าวไว้ในบัญชีได้โดยเฉพาะ

ญ. การรับรองสิทธิของผู้ถือหลักทรัพย์

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP นั้น หลักทรัพย์ที่ฝากจะเข้าสู่ระบบไว้ใบหลักทรัพย์โดยการทำธุรกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์จะใช้วิธีการโอนการบันทึกบัญชีในสมุดทะเบียนของผู้ถือหลักทรัพย์จะไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหลักทรัพย์ แต่จะมีชื่อ CDP เป็น

⁶¹ Choo Wai Hong and Kala AnandaraJah, "Singapore," in Custodial Services in Asia, p. 142.

⁶² International Society of Securities Administrators, ISSA 1996-1997, pp. SG 36-39.

ผู้ถือหลักทรัพย์แทน โดยกฎหมายรองรับว่าการถือหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นกรณีที่ CDP ในฐานะศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ถือหลักทรัพย์แทนเจ้าของหลักทรัพย์⁶³

หลักทรัพย์ที่ฝากอยู่ใน CDP จะเป็นหลักทรัพย์ที่อยู่ในระบบบันทึกบัญชี (book-entry securities) โดยหลักทรัพย์ลักษณะดังกล่าวนี้ การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์จะสันนิษฐานจากสมุดทะเบียนของศูนย์รับฝาก⁶⁴

1. การที่สมุดทะเบียนของผู้ออกหลักทรัพย์จะปรากฏแต่จะมีชื่อ CDP เป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้น กฎหมายสันนิษฐานว่า CDP ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นของบริษัท⁶⁵
2. เจ้าของหลักทรัพย์หรือผู้ถือหุ้นคือบุคคลที่มีชื่อปรากฏในทะเบียนศูนย์รับฝาก⁶⁶
3. กรณีการใช้สิทธิเข้าประชุมผู้ถือหุ้นนั้น บุคคลที่มีสิทธิเข้าประชุมและออกเสียง คือ เจ้าของหลักทรัพย์ที่มีชื่อในทะเบียนศูนย์รับฝากอย่างน้อย 48 ชั่วโมง ก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น⁶⁷

ฉ. หน้าที่ของตัวกลาง⁶⁸

การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP กรณีที่เป็นการฝากโดยผ่านผู้ฝาก ซึ่งเป็นตัวกลางนั้น หลักทรัพย์ดังกล่าวจะถูกเก็บรักษาไว้ในบัญชีย่อย ตามกฎหมายกำหนดให้ตัวกลางมีหน้าที่ดูแลรักษาบัญชีย่อย และหน้าที่อื่น ๆ ตามกฎระเบียบของ CDP และหน้าที่ตามสัญญาการเป็นตัวกลาง เช่น ดูแลรักษาบัญชีย่อยของลูกค้าซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์

ในประเทศสิงคโปร์จะมีการกำหนดเกี่ยวกับการถือหลักทรัพย์แทนบุคคลอื่น โดยผู้ถือหลักทรัพย์แทนจะต้องแจ้งต่อ CDP เพื่อที่จะจดบันทึกการถือหลัก

⁶³ Company Act Section 130D

⁶⁴ Company Act Section 130D(b)

⁶⁵ Company Act Section 130D(a)

⁶⁶ Company Act Section 130D(b)

⁶⁷ Company Act Section 130D(3)

⁶⁸ Company Act, Division 7A, Section 130A

ทรัพย์แทนบุคคลอื่นลงในทะเบียนศูนย์รับฝาก⁶⁹ และบุคคลที่เป็นตัวกลางนั้นจะเป็นผู้ประกอบธุรกิจด้านหลักทรัพย์ที่ต้องมีการกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้อนุญาต เช่น ตัวกลางที่เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินต้องจดทะเบียนและมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายทรัสต์ (Trust Company Act)⁷⁰ เป็นต้น

3.2.4 การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก

กฎหมายกำหนดให้คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก ไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้หลักทรัพย์ของเจ้าของหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากไม่ใช่หลักทรัพย์ของศูนย์รับฝาก⁷¹ แต่เป็นหลักทรัพย์ของผู้ฝาก⁷²
2. แบ่งแยกหลักทรัพย์ของตัวกลางกับลูกค้า เป็นการแบ่งแยกโดยระบบของศูนย์รับฝาก การฝากหลักทรัพย์ไว้กับ CDP ในกรณีที่เป็นการฝากโดยผ่านผู้ฝากซึ่งเป็นตัวกลางนั้นหลักทรัพย์ดังกล่าวจะถูกเก็บรักษาไว้ในบัญชีย่อย โดยกฎหมายจะกำหนดชัดเจนว่าเป็นการฝากหลักทรัพย์ในบัญชีย่อยเป็นการฝากหลักทรัพย์ผ่านตัวกลาง⁷³

3.3 ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศเกาหลี

ประเทศเกาหลีมีศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ 1 แห่ง คือ Jung Kweon Ye Tak Won ซึ่งมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Korea Securities Depository หรือ KSD⁷⁴ โดย KSD เป็นองค์กรที่ตลาด

⁶⁹ Company Act , Division 7A, Section 130K

⁷⁰ Company Act, Division 7A, Section 130A

⁷¹ Company Act, Division 7A, Section 130D(a)

⁷² Company Act, Division 7A, Section 130D(b)

⁷³ Company Act, Division 7A, Section 130A

⁷⁴ KSD Statues Article 1(2), p. 3-(1)-(1).

หลักทรัพย์เกาหลี (Korea Stock Exchange หรือ KSE) จัดตั้งขึ้นตาม The Securities and Exchange Law, 5th amendment⁷⁵ โดย KSD มีความเป็นมาในการจัดตั้งและมีรูปแบบการดำเนินงานดังต่อไปนี้

3.3.1 ความเป็นมาและการจัดตั้งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศเกาหลี

การจัดตั้ง KSD ซึ่งเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เนื่องมาจากความต้องการในการลดปริมาณการส่งมอบใบหลักทรัพย์ เนื่องจากในการซื้อขายหลักทรัพย์ต้องมีการนำใบหลักทรัพย์มาส่งมอบซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดความยุ่งยาก และเสี่ยงต่อใบหลักทรัพย์สูญหายหรือถูกขโมยในระหว่างส่งมอบ ในปี ค.ศ. 1973 มีการออกกฎหมายให้อำนาจ KSE จัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ขึ้น KSE จึงได้จัดตั้ง Korea Securities Settlement Corporation (KSSC) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ และ Korea Securities Depository (KSD) ซึ่งเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ขึ้น⁷⁶

ต่อมา KSD ได้มีการพัฒนาเข้าสู่ระบบไม่มีใบหลักทรัพย์ เนื่องจากในการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นผู้ถือหลักทรัพย์ต้องถอนใบหลักทรัพย์เพื่อนำใบหลักทรัพย์ดังกล่าวไปยื่นต่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์เพื่อจดทะเบียนเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในสมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ (Shareholder's book) ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดกระบวนการที่ยุ่งยากและปริมาณงานที่มากในการถอนหลักทรัพย์เพื่อนำมาปิดโอน และนำหลักทรัพย์ดังกล่าวลงฝากไว้อีกครั้ง (redeposited) ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการนำหลักทรัพย์มาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ โดยผู้ถือหลักทรัพย์ไม่สามารถขายหลักทรัพย์ดังกล่าวได้ จนกว่าจะมีการนำหลักทรัพย์ดังกล่าวมาฝากไว้เพื่อการส่งมอบ

ในปี ค.ศ. 1993 ได้มีการออกกฎหมาย The Securities and Exchange Law, 5th amendment เพื่อแปรรูป KSSC เป็น KSD และให้ KSD เป็นองค์กรพิเศษ โดย KSE

⁷⁵ Korea Securities Depository, The KSD Handbook 1998, 4th ed (Soul:Art-Bum Design,1997), p. 12.

⁷⁶ Korea Securities Depository, Annual Report 1995 (n.p.,n.d.), p. 4.

ได้ทำการจัดตั้ง KSD เพื่อประกอบกิจการตามกฎหมายดังกล่าวเมื่อวันที่ 25 เมษายน 1994⁷⁷ และต่อมา KSD ได้นำระบบการเก็บรักษาหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ ในบัญชีฝากหลักทรัพย์มาใช้

3.3.2 การดำเนินงานของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ในประเทศเกาหลี

นี้

KSD มีรูปแบบของการดำเนินงานเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะขององค์กรธุรกิจ⁷⁸

KSD มีสถานะเป็นบริษัทจำกัด โดยมีผู้ถือหุ้นเป็นองค์กรต่าง ๆ 109 องค์กร ซึ่งได้แก่ KSE KSDA บริษัทหลักทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัย และ Merchants banks และบริษัทเงินทุนและทรัสต์

ข. กฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินงานของ KSD⁷⁹

การดำเนินงานของ KSD ในการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์และบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง กฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินงานของ KSD และรองรับการฝากหลักทรัพย์ไว้กับ KSD คือ Securities and Exchange Law (SEL)

ค. หน่วยงานที่กำกับดูแลการดำเนินงานของ KSD⁸⁰

(1) กระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (Ministry of Finance and Economy หรือ MOFE) ซึ่งเป็นหน่วยงานสูงสุดที่วางนโยบายและกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ของประเทศเกาหลี โดยการออกกฎหมาย

⁷⁷ Korea Securities Depository, *The KSD Handbook 1998*, p. 12.

⁷⁸ Ibid., p. 20.

⁷⁹ Ibid., p. 13.

⁸⁰ Ibid., p. 20.

(2) คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (Securities and Exchange Commission หรือ SEC) เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกหลักทรัพย์ การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และการประกอบธุรกรรมต่าง ๆ และการวางนโยบาย และกำกับดูแลองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ และการให้ความเห็นชอบกฎระเบียบของ KSC และ KSD

(3) คณะกรรมการตรวจสอบธุรกิจหลักทรัพย์ (Securities Supervisory Board หรือ SSB) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบบริษัทหลักทรัพย์ และ KSD ให้ประกอบธุรกิจอย่างยุติธรรม

ง. บริการของ KSD

KSD ซึ่งประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ได้มีบริการ ดังต่อไปนี้⁸¹

(1) รับฝากหลักทรัพย์ โดย KSD จะดูแลและเก็บรักษาหลักทรัพย์ที่นำมาฝาก ให้อยู่ในระบบที่ไม่มีใบหลักทรัพย์ (dematerialization) โดยการเก็บรักษานั้นจะแยกหลักทรัพย์ชนิดเดียวกันของแต่ละผู้ฝาก

(2) การส่งมอบด้วยการบันทึกการโอนทางบัญชี การส่งมอบสิทธิต่าง ๆ ของหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD นั้น รวมทั้งการส่งมอบหลักทรัพย์ที่จำนำ ใช้วิธีการส่งมอบด้วยการบันทึกการโอนทางบัญชี

(3) การใช้สิทธิต่าง ๆ สำหรับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD เช่น การได้รับเงินปันผล หุ้นปันผล หรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ KSD จะเป็นผู้ใช้สิทธิแทนผู้ถือหุ้น หรือผู้ถือหุ้นกู้

(4) บริการเป็นตัวแทนในการโอน (Transfer Agent)

KSD จะเป็นตัวแทนในการโอนสำหรับบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ โดยการเป็นตัวแทนดังกล่าวจะมีการทำสัญญาเป็นการบริการงานนายทะเบียน

(5) การจดทะเบียนหุ้นกู้

⁸¹ Ibid., pp. 20-22.

- ชาติ
- (6) การชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ที่มีการจดทะเบียนข้าม
 - (7) การเก็บรักษาหลักทรัพย์ของผู้ลงทุนรายย่อย
 - (8) การเรียกเก็บภาษีและ Information Provision สำหรับหลักทรัพย์ที่สูญหายหรือถูกขโมย

จ. หน้าที่ของ KSD⁸²

KSD การดำเนินงานอยู่ภายใต้กฎหมายซึ่งกำหนดหน้าที่ของ KSD ในการดำเนินการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้

(1) เก็บรักษาหลักทรัพย์ที่รับฝากไว้ในบัญชีฝากหลักทรัพย์ ในระบบที่ไม่มีใบหลักทรัพย์ โดยการเก็บรักษานั้นจะแยกหลักทรัพย์ชนิดเดียวกันของแต่ละผู้ฝาก ซึ่งการรับฝากหลักทรัพย์ของ KSD เป็นการให้บริการฝากหลักทรัพย์กับผู้ฝาก โดย KSD จะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ฝาก ซึ่งจะแยกส่วนของผู้ฝาก และส่วนของผู้ถืออย่างชัดเจน โดยผู้ฝากจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือด้วย⁸³

(2) จัดทำทะเบียนบัญชีผู้ฝาก (Depositor Account Book)⁸⁴

3.3.3 การฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก

ในการฝากหลักทรัพย์ไว้กับ KSD ซึ่งประกอบการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์นั้น ได้มีหลักเกณฑ์ซึ่งกำหนดกรอบและวิธีการสำหรับการฝากและการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD ดังต่อไปนี้

⁸² Security and Exchange Act Article 174-2

⁸³ Securities and Exchange Act Article 174-2

⁸⁴ Securities and Exchange Act Article 174-2

ก. หลักทรัพย์ที่รับฝาก

KSD ได้กำหนดประเภทหลักทรัพย์ที่รับฝากไว้⁸⁵ ดังต่อไปนี้

1. หลักทรัพย์จดทะเบียนใน FSE
2. หุ้นที่ขึ้นทะเบียนเพื่อทำการซื้อขายกับ KOSDAQ
3. หุ้นที่ออกโดยนิติบุคคลจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียน
4. พันธบัตรหรือหุ้นกู้
5. หลักทรัพย์อื่นตามที่ KSD เห็นสมควร

ข. บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์

บุคคลที่จะใช้บริการฝากหลักทรัพย์ต้องเป็นบุคคลที่ KSD อนุญาตให้เป็นผู้ฝาก (Participant/depositors) ซึ่งได้แก่บุคคล ดังต่อไปนี้⁸⁶

1. บริษัทหลักทรัพย์
2. ธนาคารพาณิชย์
3. บริษัทประกันภัย
4. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์
5. ผู้ลงทุนสถาบันตามมาตรา 233 แห่ง The Enforcement Decree of the Corporate Tax Law
6. สถาบันต่างประเทศที่ให้บริการเป็นศูนย์รับฝากหลักทรัพย์
7. บุคคลอื่นตามที่ KSD เห็นสมควร

⁸⁵ Regulation of Korea Securities Depository on securities deposits and settlements Article 2, p. 3-(2)-3.

⁸⁶ Regulation of Korea Securities Depository on securities deposits and settlements Article 2

ค. การฝากหลักทรัพย์

(1) การฝากหลักทรัพย์โดยทั่วไป KSD รับฝากหลักทรัพย์จากผู้ฝากโดยเจ้าของหลักทรัพย์ต้องโอนหลักทรัพย์ที่ประสงค์จะฝากให้กับ KSD⁸⁷

(2) การฝากหุ้นเพิ่มทุน ในกรณีที่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ให้สิทธิซื้อหุ้นเพิ่มทุนและผู้จองซื้อหุ้นเพิ่มทุนได้ขอให้บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ออกในชื่อของ KSD หุ้นจะฝากเข้าสู่ศูนย์โดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีการส่งมอบหลักทรัพย์ และ KSD จะแจ้งรายละเอียดของหุ้นที่ฝากในชื่อของตนเองไปยังผู้ฝาก โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นการถือแทนลูกค้าหรือผู้ฝาก⁸⁸

ง. การถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในศูนย์รับฝาก

ในการฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก เจ้าของผู้รับประโยชน์ซึ่งเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่แท้จริงจะไม่มีใบหลักทรัพย์และไม่ปรากฏชื่อเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในสมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์

(1) สมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์ จัดทำโดยผู้ออกหลักทรัพย์ ซึ่งในสมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ของผู้ออกหลักทรัพย์จะบันทึกชื่อ KSD เป็นผู้ถือหลักทรัพย์ และ KSD สามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ในหลักทรัพย์แทนผู้ถือหลักทรัพย์ได้⁸⁹

(2) ทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ฝาก จัดทำโดย KSD ซึ่งในทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ฝากจะบันทึกชื่อผู้ฝาก โดยการถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในศูนย์รับฝากในลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้กฎหมายให้สันนิษฐานว่าผู้ฝากมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันกับลูกค้า (co-owner) ในหลักทรัพย์ที่ฝากตามจำนวนที่ปรากฏในทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ฝาก⁹⁰

⁸⁷ Regulation of Korea Securities Depository on securities deposits and settlements Article 2

⁸⁸ Securities and Exchange Act Article 174-1

⁸⁹ Korea Securities Depository, The KSD Handbook 1998, p. 13.

⁹⁰ Securities and Exchange Act Article 174-4 (1)

(3) ทะเบียนบัญชีรายชื่อลูกค้า จัดทำโดยผู้ฝาก ซึ่งในทะเบียนบัญชีรายชื่อลูกค้าจะบันทึกชื่อลูกค้า โดยการถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในศูนย์รับฝากในลักษณะดังกล่าวกฎหมายให้สันนิษฐานว่าลูกค้ามีกรรมสิทธิในหลักทรัพย์ตามจำนวนที่ปรากฏในทะเบียนบัญชีรายชื่อลูกค้าที่ผู้ฝากจัดทำและมีกรรมสิทธิร่วมกัน⁹¹

จ. การถอนหลักทรัพย์

หลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD นั้นจะอยู่ในระบบไม่มีใบหลักทรัพย์ แต่เจ้าของหลักทรัพย์สามารถขอถอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD ได้ โดยการขอถอนหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD นั้น เจ้าของหลักทรัพย์จะเป็นผู้ขอถอนหลักทรัพย์ต่อ KSD โดยยื่นคำขอผ่านผู้ฝาก เมื่อ KSD ได้รับคำขอ KSD จะขอออกใบหลักทรัพย์ในชื่อของ KSD และโอนให้กับผู้ฝาก และผู้ฝากจะโอนให้กับผู้ถือหลักทรัพย์⁹²

ฉ. การโอนหลักทรัพย์

ระบบการโอนหุ้นในศูนย์รับฝากจะใช้ระบบบันทึกทางบัญชี (Book-entry) โดยการโอนด้วยระบบบันทึกทางบัญชี นี้จะมีผลเช่นเดียวกับการโอนโดยการส่งมอบใบหลักทรัพย์⁹³ โดยมีกฎหมายรองรับการโอนทางบัญชีไว้ดังต่อไปนี้

(1) บทสันนิษฐานการครอบครอง

เมื่อมีการบันทึกบัญชีในบัญชีฝากหลักทรัพย์ของสมาชิกหรือในบัญชีฝากหลักทรัพย์ของลูกค้า ให้สันนิษฐานว่าบุคคลผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวได้รับหลักทรัพย์จำนวนดังกล่าว ณ เวลาที่มีการบันทึก ทั้งนี้เพื่อเป็นการรองรับการโอนด้วยการบันทึกบัญชี⁹⁴

⁹¹ Securities and Exchange Act Article 174-4 (1)

⁹² Securities and Exchange Act Article 174-1

⁹³ Securities and Exchange Act Article 174-3 (2)

⁹⁴ Korea Securities Depository, The KSD Handbook 1998, p. 27.

(2) การส่งมอบและการโอน

การโอนหลักทรัพย์ที่ฝากทางบัญชี เนื่องจากธุรกรรมการโอนหรือการส่งมอบเพื่อการจำหน่าย การโอนดังกล่าวมีผลเช่นเดียวกับการโอนหรือการส่งมอบใบหลักทรัพย์⁹⁵

(3) การอ้างสิทธิในหลักทรัพย์ที่ฝากต่อบุคคลภายนอก

เจ้าของหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับ KSD สามารถอ้างสิทธิในหลักทรัพย์ดังกล่าวต่อบุคคลภายนอกได้ ด้วยการเข้าเป็นกองทรัพย์สินของสมาชิก KSD หรือในบัญชีฝากหลักทรัพย์ของลูกค้าของสมาชิก แม้บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จะยังไม่ส่งมอบสิทธิประโยชน์ในหุ้นก่อนการออกใบหลักทรัพย์ ผู้ถือหุ้นสามารถเรียกร้องสิทธิหากมีการโอนหรือการส่งมอบหลักทรัพย์ด้วยการบันทึกทางบัญชีแล้ว⁹⁶

ช. การจ่ายสิทธิประโยชน์

เมื่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์มีการจ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ถือหลักทรัพย์ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ต้องจ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ถือหลักทรัพย์ตามสมุดทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์

ในวันปิดสมุดทะเบียนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ KSD จะส่งบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นให้แก่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ และบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริง⁹⁷ โดยกฎหมายรับรองสิทธิของผู้ถือหุ้นบุคคลที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อลูกค้า และบัญชีผู้ฝากให้ถือว่าเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ที่ฝาก⁹⁸

บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์มีหน้าที่จ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหลักทรัพย์ตามบัญชีรายชื่อที่ KSD จัดส่งในวันปิดสมุดทะเบียน โดยผู้ถือหลักทรัพย์สามารถใช้สิทธิได้ 2 วิธีคือ

⁹⁵ Ibid., p. 28.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Securities and Exchange Act Article 174-3 (3)

⁹⁸ Securities and Exchange Act Article 174-3 (1)

1. ใช้สิทธิโดยตรงต่อบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์⁹⁹

2. ใช้สิทธิโดยอ้อม กล่าวคือ ผู้ถือหลักทรัพย์จะมอบอำนาจให้ KSD ใช้สิทธิแทนโดยผ่านผู้ฝากและเมื่อ KSD ได้รับสิทธิประโยชน์ใด ๆ จากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์แล้ว KSD มีหน้าที่จ่ายสิทธินั้น ๆ ให้แก่ผู้ฝาก และผู้ฝากมีหน้าที่จ่ายคืนผู้ถือหลักทรัพย์ และ KSD จะส่งเงินปันผลดังกล่าวให้กับผู้ฝากที่เกี่ยวข้องตามสัดส่วนการถือหุ้น เพื่อจ่ายให้กับผู้ถือหลักทรัพย์ต่อไป¹⁰⁰

ในกรณีที่บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ให้สิทธิซื้อหุ้นเพิ่มทุนและผู้จองซื้อหุ้นเพิ่มทุนได้ขอให้บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ทำการออกหลักทรัพย์ในชื่อของ KSD หุ้นจะฝากเข้า KSD โดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีการส่งมอบหลักทรัพย์ ซึ่งการฝากหลักทรัพย์ดังกล่าว KSD จะแจ้งรายละเอียดของหลักทรัพย์ที่ฝากไปยังผู้ฝาก และกฎหมายกำหนดให้เป็นการถือหลักทรัพย์แทนผู้ฝากหรือแทนลูกค้า¹⁰¹

ซ. การจำหน่ายหลักทรัพย์

การจำหน่ายหลักทรัพย์เป็นไปตามหลักกฎหมายจำหน่ายที่ต้องมีการส่งมอบใบหลักทรัพย์ ดังนั้น การจำหน่ายหลักทรัพย์ในศูนย์รับฝากจึงต้องส่งมอบหลักทรัพย์โดยใช้ระบบบันทึกทางบัญชีซึ่งกฎหมายรองรับคำร้องขอโอนหลักทรัพย์เข้าบัญชีลูกค้าและบัญชีผู้ฝากเพื่อก่อตั้งสิทธิจำนำนั้นจะว่ามีผลเช่นเดียวกับการโอนโดยการส่งมอบใบหลักทรัพย์¹⁰²

การจำหน่ายหลักทรัพย์ใน KSD นั้นผู้รับจำนำสามารถจะนำหลักทรัพย์ที่จำนำนั้น ไปจำหน่ายต่อกับผู้ฝากอื่นได้โดยไม่ต้องแสดงถึงผู้จำนำลำดับแรกและส่งมอบโดยการโอนหลักทรัพย์ที่จำนำด้วยระบบบันทึกทางบัญชีไปยังผู้ฝากอื่น ทั้งนี้ ผู้รับจำนำจะต้องยื่นแบบฟอร์มโอนโดยระบบบันทึกทางบัญชีและแบบฟอร์มสำหรับโอนหลักทรัพย์ที่จำนำ¹⁰³

⁹⁹ Korea Securities Depository, *The KSD Handbook 1998*, p. 21.

¹⁰⁰ *Ibid.*, p. 41.

¹⁰¹ Securities and Exchange Act Section 174-1

¹⁰² Securities and Exchange Act Article 174-3 (2)

ฉ. หน้าทีของผู้ฝาก

(1) จัดทำบัญชีรายชื่อลูกค้า (Customers account book)¹⁰⁴ ผู้ฝากมีหน้าที่จัดทำและดูแลรักษาบัญชีรายชื่อลูกค้าที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับตน โดยต้องจัดทำให้ถูกต้องครบถ้วนอยู่ตลอดเวลา

(2) ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และกฎระเบียบของ KSD¹⁰⁵ เนื่องจากผู้ฝากเข้ามามีนิติสัมพันธ์กับ KSD โดยกฎเกณฑ์และกฎระเบียบของ KSD จะกำหนดหน้าที่ให้ผู้ฝากปฏิบัติ

3.1.4 การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก

กฎหมายกำหนดให้คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ฝากหลักทรัพย์ไว้กับศูนย์รับฝาก ไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้หลักทรัพย์ของเจ้าของหลักทรัพย์ที่ฝากไว้กับศูนย์รับฝากไม่ใช่หลักทรัพย์ของศูนย์รับฝาก แต่เป็นหลักทรัพย์ของผู้ฝากและลูกค้าของผู้ฝาก¹⁰⁶
2. แบ่งแยกหลักทรัพย์ของตัวกลางกับลูกค้า เป็นการแบ่งแยกโดยศูนย์รับฝากจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ฝาก ซึ่งจะแยกส่วนของผู้ฝากและลูกค้าของผู้ฝากอย่างชัดเจน¹⁰⁷

¹⁰³ Regulation of Korea Securities Depository on securities deposits and settlements Article 11

¹⁰⁴ Securities and Exchange Act Article 174-2

¹⁰⁵ Regulation of Korea Securities Depository on securities deposits and settlements Article 2

¹⁰⁶ Securities and Exchange Act Article 174-2

¹⁰⁷ Securities and Exchange Act Article 174-4 (1)